

Monumentnummer*: 520420

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 12 maart 2001
Kadaster deel/nr 82783/124

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Bunschoten-Spakenburg		Bunschoten		Utrecht			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Veenestraat	44			3751 GJ	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	5			3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1			3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Veenestraat	42			3751 GJ	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 a	a		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 b	b		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 c	c		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 d	d		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 e	e		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 f	f		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 g	g		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 h	h		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 j	j		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 k	k		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 l	l		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 m	m		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 p	p		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 r	r		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 s	s		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 t	t		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 u	u		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Sint Nicolaasweg	1 v	v		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	3			3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	3 a	a		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	3 b	b		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		
Sint Nicolaasweg	1 n	n		3752 XP	Bunschoten-Spakenburg		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Bunschoten	G			3282
Bunschoten	G			3287
Bunschoten	G			3288

*Omschrijving***

Inleiding

Voormalige ZUIVELFABRIEK 'Eemlandia' gebouwd naar ontwerp van architect S.F. Hoekstra uit Akkrum in 1918. H. Dekkers uit Bunschoten voerde het werk uit. Aanleiding was de oprichting van de NV 'Stoomzuivelfabriek De Kleine Pol' aan de Oostsingel nadat melkleveranciers uit onvrede over de winstdeling een eigen coöperatie waren begonnen. De nieuwe 'Bunschoter Coöperatieve Verkoopvereniging van Melk en Zuivelproducten Eemlandia' trachtte De Kleine Pol over te nemen, maar de aandeelhouders van De Kleine Pol weigerden in te gaan op de voorstellen. De leden van de coöperatie besloten daarop zelf een zuivelfabriek te laten bouwen.

Hoofdproducten van de fabriek waren boter en poedermelk. Ook werd uit de ondermelk caseïne gewonnen. Hiertoe werd de fabriek in 1938 aan de noordzijde uitgebreid door aannemer K. van Dijk uit Amersfoort.

Na de oorlog ging men in de caseïnefabriek over op de productie van kaas. Toch kon dit de neergang van de fabriek niet tegengaan. In 1958 vond een fusie plaats met de Coöperatie Melk Centrale (CMC). In 1963 werd de fabriek gesloten. De machines zijn uit de fabriek verwijderd en de vrijstaande schoorsteen is gesloopt.

Sinds 1967 is het pand verhuurd aan diverse kleine ondernemingen.

Met uitzondering van de zuidwestzijde, het interieur en de vensterindeling van de voorgevel is het fabrieksgebouw herkenbaar bewaard gebleven.

Aan de westzijde zijn aanbouwen gezet in 1938 en 1951. De aanbouw uit 1938 telt bouwlagen onder schilddak, de aanbouw uit 1951 is hierop haaks geplaatst.

Omschrijving

Het hoofdvolume van het fabrieksgebouw uit 1918 is in baksteen op rechthoekige plattegrond opgetrokken en telt één bouwlaag onder zadeldak met gesmoorde tuile du nord. Op de haaks op de Veenstraat gerichte nok van het dak staan houten ventilatiekokers,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gedekt met een tent- of zadeldakje.

De voorgevel (O) van het fabrieksgebouw aan de Veenestraat is een topgevel met in de eerste bouwlaag links van het midden de entree met deur omgeven door zij- en bovenlichten onder een luifel. Links van de entree is een herdenkingssteen ingemetseld. Daarnaast is een venster met drie glas-in-lood bovenlichten aangebracht. Rechts van de entree zijn respectievelijk een venster met vier en één met drie bovenlichten gezet. In de top zijn twee stolpvensters en een houder voor een vlaggenmast aangebracht. De vensters hebben grotendeels hun oorspronkelijke ramen met roeden-indeling verloren.

De rechterzijgevel heeft een identiek venster als in de voorgevel, uitgevoerd met vier bovenlichten. Voorts komen er drie stalen twintigruits vensters en een dubbele deur onder klein dakhuis voor. Vervolgens zijn in zes traveeën elk een kelderlicht en een zesruits venster geplaatst, waarvan enkele zijn dichtgezet. De twee rechtse traveeën zijn verhoogd in verband met de torenopbouw, die is uitgevoerd met twee hoge smalle vensterstroken. De volgende vijf traveeën zijn ingevuld met vijftienruits vensters en één niet oorspronkelijke ingang. De meest rechtse vijf traveeën van dit geveldeel bevatten een deur en vier vijftienruits vensters. Het hogere bouwvolume van vier lagen aan de noordwestzijde stamt uit 1938. Het bouwvolume is gedekt met een dubbel schilddak. In de gevels zijn op regelmatige wijze stalen vensters aangebracht.

De zuidgevel van het oudste bouwvolume heeft rechts een venster als in de voorgevel. Voorts bevinden zich drie getoogde deuropeningen. De vijf traveeën links hiervan bevatten in het midden een ingang en ter weerszijden twee twintigruits vensters. Het links ernaast gelegen bouwdeel risaleert en bestaat uit een toren rechts, voorzien van smalle vensters, en links een ongelijkzijdige topgevel onder zadeldak. Op de begane grond zijn een niet oorspronkelijke deur en drie vensters gezet. De topgevel bevat drie smalle vensters, waarvan de middelste hoger is, en daaronder een gevelsteen met de tekst '19-Eemlandia-18'.

Het interieur van de fabriek is deels oorspronkelijk wat betreft de indeling en de kapconstructie. De oorspronkelijke vloeren zijn ten dele aanwezig.

Waardering

De voormalige historisch gegroeide zuivelfabrieksgebouwen uit 1918 met uitbreidingen uit 1938 zijn van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde als herkenbaar en tamelijk gaaf voorbeeld van een zuivelfabriek, ontworpen door architect S.F. Hoekstra. Tevens van belang vanwege de zeldzaamheid van dit bouwtype binnen deze periode, alsmede van situationele waarde door de ligging aan de Veenestraat, op de hoek van de St. Nicolaasweg, aan de voormalige hoofdonthoudingsweg van Bunschoten.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Zuivelfabriek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument